

відвідується сьогодні давньоруський культовий комплекс у селі Рукомиш, який включає печерний храм і монастир, церкву св. Онуфрія, капличку та басейн для освячення води. У травертинових скелях на березі річки Дністер виявлено ще ряд аналогічних об'єктів: "Печера Відлюдника" у с. Литячі, залишки стародавнього храму біля с. Устечко Заліщицького району [5].

Регіон перспективний для розвитку наукового туризму. Важливими об'єктами для дослідників, які цікавляться історією життя нашої планети є геологічні пам'ятки. Серед них – відслонення давніх порід, які найбільше представлені у регіону Тернопільського Придністер'я. це – силурійські та девонські породи, аналогів яким немає в Україні. У багатьох місцях вони є доступними для спостереження та унікальні для дослідників [1, 270].

Висновок. Тернопільське Придністер'я характеризується досить потужним рекреаційно – туристичним потенціалом, що при правильному використанні дасть можливість не тільки забезпечити оздоровлення населення, а й економічне зростання регіону.

Тернопільське Придністер'я достатньо забезпечене природно – рекреаційними ресурсами, які сприяють розвитку рекреації всіх функціональних напрямків – лікувально–оздоровчої, оздоровчо–спортивної, спортивно–туристської, любительської, пізнавальної., а також туризму сільського, спортивного, замкового, сакрального та спелеотуризму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Географія Тернопільської області : монографія. В 2-ох т. Т. II. Населення. Господарство. / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. – 342 с.
2. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм : навч. посіб. / Грабовський Ю. А., Скалій О. В., Скалій Т. В. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2009. – 304 с
3. Заставецька Л. Проблеми і перспективи організації екотурів в Україні [Текст] / Л. Заставецька, О. Фіткайло // Стале природокористування: підходи, проблеми, перспектива. – 2010. – С. 148–149.
4. Заставецька О. Ресурсно – туристичне районування Тернопільської області на основі атрактивності історико-культурного потенціалу / О. Заставецька, К. Дударчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер.: Географія.– 2013. – №1. – С. 155–161.
5. Пустиннікова І. С. Вісімдесят три святині Тернопілля : путівник / І. С. Пустиннікова. – К. : Грані-Т, 2010. – 72с
6. Пушкар, Б. Т. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону [Текст] : монографія / Б. Т. Пушкар, З. М. Пушкар. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 196 с.

Метельська Т.

Науковий керівник – доц. Варакута О.М.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ТА ПРОВЕДЕННІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Інноваційні технології на сьогоднішньому етапі реформування вищої школи найбільш повно забезпечують комфортні умови навчання студента, всебічно реалізують його природний потенціал, спонукають до розвитку самоосвіти, самовдосконалення, критичного мислити, до формування професійної компетентності майбутнього вчителя.

Сучасне суспільство потребує розумних, інтелектуально та творчо розвинених особистостей, які здатні швидко та правильно приймати рішення, беручи на себе відповідальність за наслідки. Тому на даний час надзвичайно важливою є проблема соціальної реалізації студента в майбутньому. А для отримання результату, буде мало здобути лише певну «суму знань», необхідно розвивати вміння самостійно опрацювати певну інформацію, опанувати різноманітні методи пошуку інформації, уміння застосовувати свої творчі здібності як під час навчального процесу, так і в житті.

Відповідно до засад кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації в рамках Болонського процесу, на особливу увагу заслуговує самостійна робота студента, яка вимагає від нього комунікабельності, творчих зусиль, педагогічної смислалки та майстерності, спонукає до використання та впровадження у навчально-виховний процес інноваційних педагогічних та інформаційних технологій.

Серед різних форм, способів та методів навчальної діяльності значне місце займають інноваційні технології.

Питання впровадження інноваційних технологій навчання розглядаються в працях В.П. Беспалько, В.І. Євдокимова, М.В. Кларіна, О.М. Пехоти, Г.К. Селевко, В.В. Серікова, С.О. Сисоевої, І.С. Якиманської, О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, А. Панченкова, Т.О. Ремех, О.І. Саган, О.В. Стребной В.С. Преображенського, М.М.Сваткова та ін. [1, с. 12; 6, с.45].

Метою статті є висвітлення важливості впровадження інноваційних технологій навчання географії у вищій школі під час проведення семінарських занять.

Виклад основного матеріалу. Досвід зарубіжних та українських науковців засвідчує, що інноваційні, а саме інтерактивні, технології сприяють інтенсифікації та оптимізації навчально-виховного процесу і спрямовані на формування як в учнів, так і в студентів таких умінь і навичок:

- аналізу навчальної інформації;
- творчого підходу до засвоєння навчального матеріалу;
- формулювання власної думки, правильного її висловлювання;
- доведення власних поглядів, аргументування й дискутування;
- вміння слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- моделювання різних соціальних ситуацій, збагачення власного соціального досвіду через включення у різні життєві ситуації і переживання їх;
- побудови конструктивних відносин у групі, визначення своєї ролі у ній, уникнення конфліктів, за потреби розв'язання їх, пошук компромісів, прагнення діалогу, спільного розв'язання проблем;
- здатності до проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчої діяльності. [3, с. 9].

У сучасній педагогічній літературі й досі не існує єдиних, вичерпних визначень понять освітніх, педагогічних навчальних технологій. Одні науковці розуміють під терміном «технологія» управління педагогічним процесом, інші – способи діяльності учнів, різноманітні методи та прийоми досягнення педагогом навчальної мети. А вже у глосарії термінів ЮНЕСКО поняття «педагогічна технологія» трактується як конструювання та оцінювання освітніх процесів шляхом врахування різноманітних ресурсів для досягнення ефективності освіти. [3, с. 8].

Для розвитку творчих здібностей студента під час вивчення дисциплін як психолого-педагогічного, так і географічного циклу необхідним є:

- використання інтерактивних форм, методів і прийомів організації навчальної діяльності під час лекційних і практичних занять;
- створення на заняттях нестандартних ситуацій, що дає змогу, враховуючи індивідуальні особливості кожного, залучити студентів до дискусії;
- стимулювання студента до висловлювань власної думки, до виконання завдань різними способами без страху помилитися;
- створення атмосфери зацікавленості, що спонукає до виявлення ініціативи під час вибору індивідуального дослідного завдання та прояву самостійності у навчанні;
- підтримка студента в його бажанні аналізувати свою роботу та роботу інших студентів на заняттях і таке ін.

Семинар - вид практичних занять, який передбачає самостійне опрацювання студентами окремих тем і проблем відповідно змісту навчальної дисципліни та обговорення результатів цього вивчення, представлених у вигляді тез, повідомлень, доповідей, рефератів тощо. [5, с. 25]

Семинари складаються з двох взаємопов'язаних ланок – самостійного вивчення студентами програмного матеріалу і обговорення на заняттях результатів пізнавальної діяльності. Вони привчають працювати самостійно, формують навички роботи з літературою, розвивають інтерес до предмету, вчать аргументувати відповідь, сприяють зв'язку теорії і практики.

Семинарські заняття можна класифікувати:

1. Залежно від складності, об'єму і вимог (підготовчі, власне семінари, міжпредметні).
2. Залежно від мети: семінар – повторення і систематизації знань; семінари вивчення нового матеріалу, комбіновані.
3. За формою проведення: семінар-бесіда, семінар-обговорення (реферативний), диспут, комбінований, семінар-конференція.

У структуру активного заняття покладено **три основні етапи**:

Перший етап – коригувальний. На цьому етапі формується навчально-пізнавальна діяльність. При застосуванні групового методу, як правило, групи поділяються на підгрупи (не менше 5 студентів, які обирають керівника). Кожна підгрупа складає завдання, які мають виконувати інші підгрупи. Керівники підгруп перевіряють знання студентів з попередньої теми.

Другий етап – навчальний, на якому за допомогою завдань однієї підгрупи іншій узагальнюються і систематизуються знання з конкретної теми. Керівники підгруп обмінюються підготовленими завданнями за схемою, запропонованою викладачем. Керівник підгрупи розподіляє завдання між її членами. Основна мета заняття – допомогти студентам у засвоєнні навчального матеріалу, з'ясуванні його основного змісту, виправленні помилок, зроблених, ймовірно, під час самостійної роботи над темою. Цей етап сприяє розвитку аналітичного мислення.

На третьому етапі – навчально-контрольному - відбувається рецензування завдань, активна дискусія з аналізу проведеної роботи та підбиття підсумків заняття. [3, с. 18].

Проводячи семінарські заняття під час педагогічної практики у ТВПУ технологій та дизайну, можна сказати, що підготовка до семінару це є дуже клопітка робота, яка потребує ретельної і детально спланованої самостійної підготовки.

Будь-яке семінарське з географічних дисциплін доцільно починати з організаційних питань, перевірити наявність у студентів конспектів, тез, рефератів, доповідей тощо. Це сприятиме більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу та привчати студентів до систематичної підготовки до занять. Якщо студенти з об'єктивних причин не підготувалися до занять, то викладач встановлює термін відпрацювань поза навчальним часом, проте під час заняття викладач також долучає цих студентів до обговорення теми заняття. [2, с. 24].

Для кращого опрацювання та сприймання отриманої інформації на семінарському занятті, нами використовувалися такі технології: «Брейн-ринг», «Поле знань», «Карусель» та ін.

Перевірки отриманих знань здійснювалися за допомогою тестових завдань.

Розглянемо одну з них, а саме «Брейн-ринг». Дану технологію ефективно застосовувати під час перевірки засвоєних теоретичних знань. Для детального вивчення теми семінару, основні теоретичні питання варто розбити на більш простіші.

Перед семінаром студентів необхідно об'єднати у дві групи, де в кожній призначається «капітан команди», який розподіляє завдання між студентами.

Для оцінки відповіді із кола найбільш підготовлених студентів призначаються помічник і два експерти. Помічник керівника зачитує запитання і надає час на підготовку відповіді (до 10 с). Черговість відповіді студентів визначається звуковим або світловим сигналом. Відповіді учасників команд оцінюють призначені експерти. Викладач організовує дискусію між групами та підтримує дисципліну на занятті. Дана інтелектуальна розминка триває протягом 5-6 хв., де протягом цього часу кожен зі студентів може дати відповідь на 2-3 питання. Далі починається конкурс капітанів. Кожному капітану протилежна команда задає по 3-4 запитання, де вже за результатами відповідей обирається найкращий капітан.

Застосування такого методичного прийому дозволяє студентам приймати участь в обговоренні всіх питань семінару.

Розглянутий метод проведення семінарського заняття у порівнянні з традиційною методикою значною мірою впливає на розвиток колективної праці у групі, сприяє становленню студента поміж інших, що згодом дозволяє йому самореалізовуватися.

Дуже важливим у проведенні семінару є рівень підготовки студентів, звисно, що краще працювати з підготовленою групою. У разі неготовності студентів до заняття, то семінар тоді перетворюється у лекцію.

На етапі підбиття підсумків, викладачу необхідно враховувати ряд особливостей кожного студента для об'єктивного оцінювання їхніх знань.

Пошук можливостей для використання елементів інтерактивних технологій навчання – це тривалий емпіричний процес. Педагог який прагне зміцнити та удосконалити свій власний імідж, повинен усвідомлювати, що будь-які інноваційні методи, прийоми та технології загалом будуть ефективні лише тоді, коли вони реалізовуватимуться доцільно, системно та цілісно. [6, с. 185].

ЛІТЕРАТУРА

1. Варакута Ольга. Інноваційні технології у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя географії // Історія української географії та картографії. Частина I: Збірник матеріалів четвертої міжнародної наукової конференції, присвяченої 110-літньому ювілею професора Володимира Кубійовича. Тернопіль, 18-19 листопада 2010 р. – Тернопіль, 2010. – С. 184-187.
2. Варакута Ольга, Технологія групової форми організації навчальної діяльності студентів на практичних заняттях з географії. Регіональні проблеми України: Географічний аналіз та пошук вирішення. Зб.наук. праць. – Херсон: П. П. Вишемирський, 2013. – С.22-27.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології.- К.: Академвидав, 2004
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О.І. Пометун, А.В. Пироженко ; ред. О.І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – С. 8 – 24
5. Освітні технології у короткому викладі: навчально-методичний посібник/ О.І.Янкович, Л.М.Романишина, М.М.Бойко, Н.М.Лупак, Л.М.Паламарчук. – Тернопіль : Астон, 2013. С.32,26-27
6. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.- метод. посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.